

Слободан С. Ракић¹, мастер економиста, асистент

Универзитет Едуконс, Сремска Каменица – Нови Сад,
Факултет Пословне економије

Петар Д. Митић², мастер економиста, сарадник у настави

Универзитет Едуконс, Сремска Каменица – Нови Сад,
Факултет Пословне економије

Неда В. Распоповић³,

мастер инжењер менаџмента, сарадник у настави

Универзитет Едуконс, Сремска Каменица – Нови Сад,
Факултет Пословне економије

ПРИМЕНА КОНЦЕПТА „ЗЕЛЕНОГ“ У ФИНАНСИЈАМА И БАНКАРСТВУ

САЖЕТАК: Зелене финансије се могу позиционирати између финансијске индустрије, економског развоја и заштите животне средине. То је природни тренд који је настао из потребе да стицање профита не буде једини циљ, већ да се нови циљ позиционира у равнотежи између природе, профита и људи. Као глобални тренд, промовисан од стране најутицајнијих међународних организација као што су Светска трговинска организација, Уједињене нације, Група Г20, итд., зелени развој је постављен као један од главних приоритета. Предмет овог рада су потенцијали зелених финансија, основне карактеристике зеленог банкарства, као и најзначајнији зелени финансијски производи. У раду се посебно анализирају зелени банкарски производи у сектору пословања са становништвом и сектору корпоративног и

1 rakic@educons.edu.rs

2 petar.mitic@gmail.com

3 neda.raspovic@gmail.com

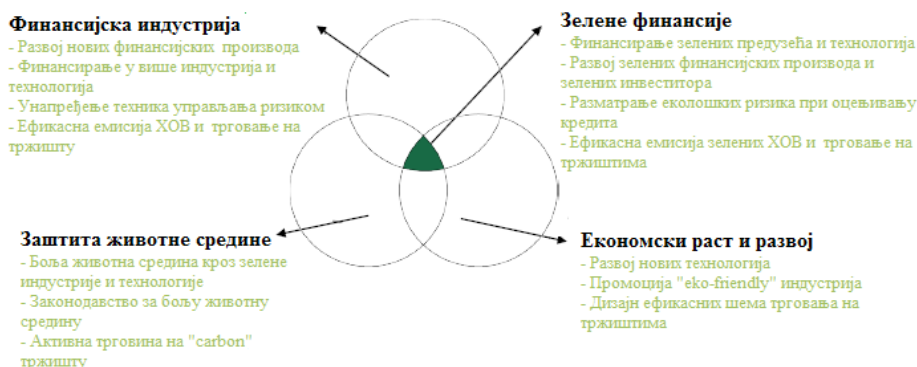
инвестиционог банкарства. Посебно ће се у раду истаћи позитиван утицај како са стране даваоца специфичних зелених производа, с обзиром да се потражња за тим производима стално повећава, тако и за кориснике, јер добијају производе са нижим трошковима. Објасниће се мотиви који су довели до развоја ових производа, као и погодности њихове употребе. Ови производи позитивно утичу на животну средину, те доводе до побољшања ефикасности коришћења горива, чисте енергије, итд.

Кључне речи: зелени развој, зелене финансије и банкарство, зелени банкарски производи...

УВОД

Зелене финансије обухватају увођење нових метода и технологија, које за циљ имају креирање специфичних финансијских производа и услуга, који узимају у обзир заштиту животне средине, енергетску ефикасност, смањење штетних емисија, рециклажу, итд. Отуда, зелене финансије се позиционирају у пресеку између финансијске индустрије, заштите животне средине и економског развоја (Слика 1.) . Посматрајући актуелну ситуацију у светским научним круговима, који се екстензивно баве зеленим развојем, налазимо мотив да сагледамо који се то зелени банкарски производи и услуге налазе у понуди, као и које су њихове главне карактеристике.

Слика 1. Зелене финансије

Извор: Hee Jin Noh, *Financial Strategy to Accelerate Innovation for Green Growth*, Korea Capital Market Institute, 2010.

Када говоримо о зеленом развоју уопште, можемо поћи од дефиниције Хи Ђин Ноха, вишег научног сарадника Института за тржиште капитала Кореје, који каже да зелени развој представља истовремено остваривање развоја и унапређења животне средине.⁴ Полазећи од његове дефиниције као основе, можемо рећи да зелени развој представља истовремено остваривање економског развоја кроз инвестиције у зелене индустрије и технологије, креирање нових (зелених) финансијских производа и услуга и унапређење животне средине.⁵

Препознајући значај и потенцијал зеленог развоја, већина међународних институција и форума је ову тему уврстила у своје програме, неретко дајући овој теми приоритетан значај. Воде се екстензиве дискусије, предлажу и предузимају мере за унапређење и имплементацију парадигме зеленог развоја.

Главни задаци групе Г20 у предстојећем периоду подразумевају креирање глобалног регулаторног оквира и дефинисање новог финансијског законодавства.⁶ Међутим, зелене финансије нису држале једну од кључних позиција у приоритетима групе Г20. Мексички заменик министра финансија и јавних кредита Херардо Родригез Регордоса је рекао да зелени развој мора да напусти своју споредну позицију међу приоритетима групе Г20. Државе би требало да позиционирају зелени развој, ако не као главни, онда бар као једнак приоритет који би био у равни са решавањем економске кризе и постизањем стабилности. Стога је 2012. година, време када групом Г20 председава Мексико, прва година у историји када ће зелени развој бити један од главних приоритета групе Г20.⁷

Изјава заменика министра додатно је потврђена у Декларацији лидера Г-20 после Лос Кабос Самита групе Г20. У декларацији под тачком 73 наводи се следеће: „Истичемо да зелени раст и одрживи развој имају јак потенцијал за стимулисање дугорочног просперитета и благостања. Поздрављамо извештај припремљен од стране ОЕЦД-а, Светске банке и Уједињених нација о увођењу политика зеленог раста и одрживог развоја

4 Hee Jin Noh, Financial Strategy to Accelerate Innovation for Green Growth, Korea Capital Market Institute, 2010.

5 Ракић С., Митић П., Green banking - Green financial products with special emphasis on retail banking products, 2nd International Scientific Conference Climate Change, Economic Development, Environment and People Conference – CCEDEP 2012, Септембар 2012.

6 Bunčić, S., Filipović M., The future of international financial business: Global regulatory framework, African Journal of Business Management Vol. 5(8), 2011, pp.3297-3301

7 Green Growth in the G-20's Agenda; <http://www.g20.org/index.php/en/publications/421-el-crecimiento-verde-en-la-agenda-del-g20-> (приступ сајту 27.10.2012.)

у агенде структурних реформи, посебно прилагођене специфичним условима различитих земаља и њиховог степена развоја.⁸

Још од Велике депресије 1929. године, свет није осетио такав финансијско-економски потрес до 2008. године, када светска економија опет доживљава суноврат. Један од основних узрока да удар ове кризе буде још снажнији је свакако незаустављив процес глобализације, који прожима и повезује све економске токове. Ако се овој кризи додају и енергетска криза, пре свега изазвана високим ценама нафте, криза несташице хране и пијаће воде, затим климатске промене, свакако је лакше разумети зашто је угрожена могућност одржавања благостања у свету.⁹ Управо из ових кретања произилази значај креирања нових, другачијих финансијских и економских структура, базираних на зеленом развоју. Опоравак је неопходан и преко потребан, али то захтева колективну одговорност међународне заједнице. Глобални економски развој мора бити генерисан узимајући у обзир све наведене проблеме. Водеће међународне институције су већ препознале, као потенцијалне моторе који могу да повећају и убрзају економски и укупни опоравак, секторе као што су обновљиви извори енергије, ефикасне енергетске технологије, одрживо управљање природним ресурсима, зелене финансије итд.¹⁰

ЗЕЛЕНЕ ФИНАНСИЈЕ

„*Go green*“ тенденција мора у потпуности да обухвати цео сектор финансија. Тенденција „позелењавања“ финансија је настала из неопходности промена глобалне економије у циљу очувања и заштите животне средине. Међутим, није животна средина једини мотив овог растућег финансијског тренда. Услед повећаног протока информација, пре свега посредством Интернета, те и повећаног знања и заинтересованости просечног купца за животну средину и климатске промене, овај тренд још више добија на значају. Појављује се све већи број корисника, пре свега, банкарских услуга који сада желе да дају свој лични допринос заштити животне средине и спречавању климатских промена. Банке су уочиле ову појаву пораста у тражњи зелених финансијских производа и услуга, па су у њој и виделе

8 Promoting longer-term prosperity through inclusive green growth (point 73.), http://g20.org/images/stories/docs/g20/conclu/G20_Leaders_Declaration_2012_1.pdf;

9 Global Green New Deal, Policy Brief, United Nations Environment Programme, Март 2009.

10 Green Economy: A Transformation to Address Multiple Crises; An Interagency Statement of the United Nations System, http://www.wto.org/english/news_e/news09_e/igo_30jun09_e.htm

шансу да повећају сопствену способност да привуку депозите, инвестирају их и сачувају. Заједно са банкама, које промовишу зелено банкарство као релативно нов концепт који се користи у банкарском сектору у последњих неколико година, и друге финансијске институције, као што су осигуравајућа друштва, инвестициони фондови итд., такође покушавају да креирају и спроведу „зелену“ стратегију у својим пословним активностима.

Финансијске институције које на време препознају разне форме „зелених“ стратегија и примене их у свом пословању стичу шансу да привуку већи број клијената и тако повећају свој профит, истовремено доприносећи одрживом развоју. Иако је проблем *greenwashing*-а¹¹ присутан, постоји охрабрујући тренд у креирању зелених финансијских производа и услуга као саставног дела редовне понуде финансијских институција.

11 *Greenwashing* је концепт у коме организације покушавају да уз помоћ „зелених“ ПР и маркетинг активности промовишу своју организацију као еколошки свесну и одговорну, а да притом она то није. Било да је циљ повећање профита или стицање политичке подршке, *greenwashing* се користи за манипулацију да би се остварили иначе сумњиви циљеви који су најчешће стицање профита кроз подизање угледа компаније.

Табела 1. Покретачи раста тражње за зеленим финансијским производима и услугама

Познавање животне средине и медијска покривеност	Еколошка свест и јавно мњење	Еколошки прописи и законодавство
<p>Доба информационих технологија је омогућило боље разумевање озбиљности, извора и импликација разних промена у животној средини. Већа медијска покривеност, заједно са мултинационалним еко-кампањама, такође је значајно допринела бољем разумевању значаја заштите животне средине и подигла тражњу за зеленим производима и услугама.</p>	<p>Подизање еколошке свести јавног мњења директна је последица познавања животне средине и медијске покривености. Управо та свест јавног мњења, кроз подршку власти за еколошку одрживост, довела је до великог раста тражње за зеленим производима и услугама.</p>	<p>Спровођење владиних стратегија, закона и других прописа који промовишу програме заштите животне средине, с посебним освртом на оне који омогућавају ценовну сигурност зелених финансијских производа и услуга, један је од главних генератора раста тражње.</p>

Извор: *Green Financial Products & Services: Current State of Play and Future Opportunities*, CEO briefing, UNEP Finance Initiative, март 2007.

ЗЕЛЕНО БАНКАРСТВО

Банка је специфичан привредни и тржишни субјекат (*sui generis* предузеће), који, на бази пренетих овлашћења и поверења, посредује у трансферисању туђих средстава (пре свега на кредитној основи), обављајући све новчане, депозитне и кредитне трансакције између финансијски суфицитарних и финансијски дефицитарних трансактора, вршећи при томе секундарну емисију новца, уз испољавање високог степена професионалности, организованости и адаптираности на промене у друштвено-економском окружењу, што доприноси максимизацији сопствене микроекономије и оптимизацији коришћења финансијских средстава у макроекономији.¹² Из ове дефиниције лако је закључити да је банка у својој сржи профитна организација, која зараду најчешће стиче на раз-

12 Целетовић М., Живковић А., Бојовић П., Банкарски менаџмент, Чигоја штампа, Београд, 2008. стр.8-9

лици између активних и пасивних каматних стопа, или из наплаћених провизија.

Већ је напоменута неопходност да „зелена“ тенденција треба да обухвати укупне финансије. Банкарство, као један од главних мотора сваког привредног система, природно треба да прати овај тренд. Зелено банкарство можемо дефинисати као следећи корак у еволуцији банкарских активности, додајући нову, еколошку компоненту свим производима где је то могуће.¹³

Зелено банкарство нуди један нови приступ при посматрању пословања банкарског сектора. Нова политика банкарског пословања која нуди „зелено“ у банкама може се сажети и приказати као *преоријентација са профита као примарног (ако не и јединог) циља банкарских активности, на нову групу циљева, која се може наћи у јединству профита, животне средине и људи*. Управо ову промену у начину размишљања, са профита на јединство профита, планете и људи, наводи и Еди Сетијаван из Централне банке Индонезије. Поред ове основне неопходности, Еди Сетијаван наводи још параметара који су неопходни да би банка своје пословање трансформисала у „зелено“ пословање¹⁴:

- интеграција аспеката животне средине у управљању банкарским ризицима,
- делегирање делу запослених (адекватног квалитета и броја) послова везаних за зелене инвестиције и заштиту животне средине,
- спровођењу једнакости „нивоа на игралишту“,¹⁵
- једнак третман и доследност у спровођењу закона,
- адекватне регулативе и контроле,
- довољно подстицаја за зелене инвестиције и зелене финансије,
- поступност у имплементацији,
- координација и сарадња између интересних група зеленог банкарства (стејкхолдери).

13 Ракић С., Митић П., Green banking - Green financial products with special emphasis on retail banking products, 2nd International Scientific Conference Climate Change, Economic Development, Environment and People Conference – CCEDEP 2012, Септембар 2012.

14 Edi Setijawan, Role of Bank Indonesia to support Green Investment, *German-Indonesian Chamber of Commerce and Industry*, 2011. http://indonesien.ahk.de/fileadmin/ahk_indonesien/PAST_EVENTS/REENERGY2011/MONDAY/12_-_BI_ROLE_OF_bi_TO_SUPPORT_GREEN_INVESTMENT.pdf

15 Level playing field – Окружење у којем све компаније на датом тржишту морају поштовати иста правила и имати једнаку могућност да се такмиче.

Посебну пажњу неопходно је посветити последњем параметру – интересним групама зеленог банкарства, ради приказа значаја и утицаја који овај концепт има на тоталитет друштвено – економске свакодневице. Интересне групе могу се поделити на:

- централне банке,
- актере на тржишту капитала,
- међународне финансијске институције,
- кориснике банкарских производа и услуга,
- банкарске асоцијације,
- невладине организације,
- владу и владине агенције,
- институте за истраживање и развој,
- међународне стратегије за борбу против климатских промена,
- међународне рејтинг агенције.

Када банка као финансијска институција, са својим производима и услугама, жели да послује “зелено”, најлакши начин да се то постигне је промовисање коришћења *online*, односно Интернет банкарства. Интернет банкарство представља обављање банкарског пословања посредством Интернета. При томе, клијентима банака, није потребан никакав специјалан софтвер, а приступ банци је могућ на сваком месту на коме постоји рачунар прикључен на Интернет.¹⁶ Предности оваквог пословања су очигледне и за клијенте и за банку. Овакав начин пословања штеди време клијената, што је велика предност у данашњем „време је новац“ темпу живота, а нема ни вожње до банке, па стога нема ни штетних издувних гасова аутомобила. Надаље, Интернет банкарство нема готово никакву администрацију и папирологију, па су накнаде које клијенти плаћају банкама ниже, а трошкови банкарских трансакција такође теже да буду нижи. Банка може да смањи трошкове својих филијала, трошкове запослених, трошкове папирологије и поштанских накнада, итд.

Интернет банкарство је само један од корака ка постизању зеленог банкарског пословања. Оно што свака банка може даље да уради у правцу постизања зеленог пословања је да инвестира у енергетски ефикасне оперативне процедуре, као што су енергетски ефикасне сијалице и рачунари, клима уређаји високе ефикасности, итд. Банке такође могу повећати и кредитирање у индустрију која поштује принципе заштите животне сре-

16 Грачанац А., Глобално банкарство, Универзитет Едуконс, Сремска Каменица, 2009. стр.245

дине, као и да подрже неку од глобалних, националних или локалних еколошких иницијатива.

Међутим, ако банка заиста жели да послује зелено, то ће се одразити и на производе и услуге које она нуди.

Зелени банкарски производи и услуге у сектору пословања са становништвом

Сектор пословања банке са становништвом обухвата послове кредитирања, односно уплате и исплате по свим врстама краткорочних и дугорочних кредита физичких лица, као и читав низ готовинских трансакција, као што су послови текућих рачуна, мењачки послови, девизни послови, уплате и исплате штедних улога, пријем и подизање готовине у корист и на терет рачуна у банци, итд. У сваки од наведених банкарских послова може се уградити елеменат „зеленог“, односно нека врста еколошке компоненте.

Ако банка почне да креира и пласира зелене банкарске производе и услуге у сектору пословања са становништвом, неопходно је издвојити неке од најзаступљенијих, а то су:

1. зелене кредитне и дебитне картице,
2. зелени ауто кредити,
3. зелене хипотеке,
4. зелени кредити за реконструкцију и адаптацију некретнина.

1. Зелене кредитне и дебитне картице постају све популарније, а најчешће се проналазе на територијама европских земаља. *Grosso modo*, картице обично функционишу тако што њихови корисници дају донације које износе између 0,1%- 0,5% од вредности сваке куповине или трансакције. Ови износи се упућују невладиним организацијама за заштиту животне средине или посебном еколошком фонду који је основала сама банка. Обично постоји и годишња накнада, али она није обавезујућа. Један од најбољих примера зелене картице је *HSBC Visa Card*. Сваки пут када се куповина обави, 0,1% износа куповине се преноси на програм „*HSBC зелени кров за школе*“. Ова картица такође обезбеђује привилегије при куповини еколошки прихватљивих производа и услуга код изабраних трговаца.

2. Зелени ауто кредити имају нижу каматну стопу од кредита за куповину обичних аутомобила. Основ за формирање ниже каматне стопе је у

чињеници да хибридни аутомобили (аутомобили на алтернативна горива) и аутомобили са већом ефикасношћу искоришћења горива имају драстично нижи штетни ефекат на животну средину. Каматна стопа је најчешће за 0,25% нижа од камате на кредите за куповину обичних аутомобила, а може да буде чак и 0,50% нижа. Колико ће каматна стопа бити нижа од обичне зависи од низа индикатора који се користе при оцени емисије штетних гасова. Најзначајнији индикатори су интензитет емисије угљен-диоксида и потрошња горива. Мања емисија угљен-диоксида и већа ефикасност горива даће нижу каматну стопу. Зелени ауто кредити имају ниже трошкове обраде кредита и мање папирологије. По речима Давида Херперса, потпредседника сектора потрошачких кредита Банке U.S., зелени ауто кредити смањују ризик кредитног портфолиа банке, јер корисници кредита за хибридне и аутомобиле са бољом ефикасношћу потрошње горива редовније испуњавају своје обавезе по одобреним кредитима.

3. Зелени хипотекарни кредити нуде потрошачима нижу каматну стопу од тржишне. Каматна стопа је најчешће мања за 0,125%-0,25% од редовних хипотекарних кредита. Зелени хипотекарни кредити одобравају се уколико се купује куће која је енергетски ефикаснија од просечне и/или уколико се жели позајмити новац за трошкове адаптирања куће у енергетски ефикаснију – „зелену“ стамбену површину. Узимањем зеленог хипотекарног кредита добија се бољи еколошки животни простор који смањује трошкове живљења. Ова врста кредита има и једану контрадикторност – за њихову реализацију неопходно је много више папирологије.

Анализирајући колико је смањење трошкова, забележене су неке од предности које су добијене улагањем у куповину или адаптацију *eco-friendly* тј. зелених кућа у Сједињеним Америчким Државама:

- рачуни за грејање и хлађење су нижи за 50-70%,
- савремена изолација куће може да уштеди и до 20% на трошкови-ма грејања и хлађења или да донесе уштеду до 10% од укупног годишњег рачуна за струју,
- губитак енергије кроз застареле прозоре повећава рачуне за грејање и хлађење на годишњем нивоу за скоро 25%,
- коришћење енергетски ефикасне беле технике може да уштеди и до 13% енергије, а коришћење нпр. енергетски ефикасне машине за прање судова уштедеће и до 4500 литара воде годишње,
- термостати са програмирањем могу уштедети око 2% на рачунима за грејање, а више од 3% на рачунима за хлађење.

4. Зелени кредити за реконструкцију и адаптацију некретнина који се још називају и секундарне хипотеке, те се донекле и преклапају по сврси са редовним зеленим хипотекарним кредитима, омогућавају клијентима да улажу у стварање енергетски ефикаснијег дома. Каматна стопа ће бити нижа него на редовни кредит. Каматне стопе имају тенденцију да буду ниже за 0,33% у односу на редовне кредите, а могу бити ниже и до 1%. Инвестиције обично иду у уградњу соларних и ветро енергетских система, енергетски ефикасне прозоре, замена пећи, зелених кровова, нове изолације, итд.

ЗЕЛЕНИ ПРОИЗВОДИ И УСЛУГЕ У КОРПОРАТИВНОМ И ИНВЕСТИЦИОНОМ БАНКАРСТВУ

Корпоративно и инвестиционо банкарство бави се, пре свега, преузимањем и пласирањем државних и корпоративних хартија од вредности, како на домаћем, тако и на међународном тржишту и трговином финансијским дериватима. Такође се бави и управљањем фондовима и капиталом компанија, услугама осигурања и посредовања код купопродаје некретнина. Уз претходно поменуте активности, корпоративне и инвестиционе банке баве се пружањем услуга при корпоративним спајањима и припајањима, као и процесом секјуритизације кредита и других облика активе.

„Зелени“ тренд постепено захвата све већи број производа и услуга корпоративног и инвестиционог банкарства. Међутим, као најкарактеристичнији¹⁷, издвајају се:

1. финансирање зелених пројеката,
2. секјуритизација зелених кредита и креирање зелених обвезница,
3. финансијски деривати временских услова.

1. Финансирање зелених пројеката односи се на зајмове клијентима корпоративног и инвестиционог банкарства за финансирање великих инфраструктурних пројеката. Неретко је, за финансирање ових пројеката, неопходно формирати и банкарски конзорцијум, управо због величине зајма. Пракса која је најзаступљенија јесте да се 30%-40% средстава привуче из донација, док зајам за финансирање пројекта треба да покрије 60%-70%

¹⁷ критеријум заступљености производа је креиран по избору аутора

вредности пројекта. Зелени пројекти који су, у претходном периоду, обезбедили највише средстава су из области телекомуникација, петрохемије, природних ресурса, обновљивих извора енергије, ефикаснијег коришћења енергије, итд. Велике банке најчешће формирају посебна одељења која се специјализују за одређену област или области у које инвестирају. Када се посматра зајмовна активност корпоративних и инвестиционих банака у зелене пројекте, не сме се изгубити из вида и значајна улога државе, која својом регулативом може значајно да допринесе атрактивности ових улагања. Један од највећих зајмова овог типа од 850 милиона евра, одобрила је *BNP Paribas* са *Rabobank International* јануара 2012. године. Зајам је само део финансијског пакета за улагање у Белгијску офшор фарму ветрова.

2. Секјуритизација, као механизам диверзификације ризика, може се применити и на зелене кредите за инфраструктурне пројекте. Банка се појављује као гарант емисије хартија од вредности на основу ових кредита, омогућавајући клијентима да пренесу део ризика на банку. Овај поступак се најчешће назива шема еко-секјуритизације. Постоји велики број примера коришћења секјуритизације у области заштите животне средине. Један од најадекватнијих примера креирања обвезница у „зелене“ сврхе је свакако „шумска обвезница“¹⁸, креирана за финансирање велике и комплексне реконструкције Панамског канала¹⁹, да би се уклонили и/или ублажили проблеми транспорта каналом. Овај пројекат, назван *Beyond Timber*, довео је до креације двадесетпетогодишњих обвезница, које су купили стејкхолдери који користе овај водени пут. Такође је потребно поменути и „кат обвезнице“²⁰, можда најпознатије зелене обвезнице у свету, које су креиране у процесу секјуритизације катастрофалних ризика највећих финансијских институција, као што су *BNP Paribas*, *Goldman Sachs*, *Lehman Brothers*, итд.

3. Постоји читав спектар финансијских деривата који је креиран да помогне компанијама чије активности у великој мери зависе од временских услова. Финансијски деривати су управо креирани да помогну компанијама да се изборе са променама у приходима. Највећи спектар финансијских инструмената који се могу користити за смањење ризика повезаног са неповољним или непредвидивим временским условима претежно нуди *Goldman Sachs*. Као специфична врста јављају се деривати који

18 Forest Bond

19 „40% производа САД-а пролази кроз Панамски канал“, према подацима Forest Re, The Banker, 2007.

20 Cat Bonds – catastrophe bonds

су везани за енергију ветра, који омогућавају произвођачима енергије ветра заштиту од неповољног атласа ветра.

ЗАКЉУЧАК

Тендеција „озелењавања“ банкарског и уопште финансијског сектора све више узима маха у развијеним тржишним економија као и у земљама у развоју. Како свест појединаца, уз помоћ медијских и разних других кампања расте, тако расте и потреба тих појединаца да буду одговорнији према животној средини. Банке представљају профитне институције и као такве, циљ им јесте да остваре што виши профит. Врло је танка линија између *greenwashing-a* и усвајања правог концепта „зеленог банкарства“. На финансијском сектору лежи велика одговорност да промовишу нове концепте како би у потпуности показали да су привржени принципу друштвене одговорности. На основу одређеног броја примера из овог рада, можемо видети јасну тенденцију институција и појединаца да се формирају производи и услуге који у себи садрже и концепт заштите животне средине и друштвено одговорног пословања. Једна од најбитнијих ствари када говоримо „зеленим финансијама“ или о „зеленом банкарству“ јесте само разумевање концепта. Не представља зелено банкарство само смањење утрошеног папира у оквиру саме банке или гориво које ће потенцијално клијент уштедети ако обави неку трансакцију испред свог компјутера а не одвезе се до банке. Идеја „зеленог банкарства“ и „зелених финансија“ је много шира и већа, она лежи у чињеници да кроз банкарски сектор протиче комплетан светски новац и да су банкарске институције те које примају депозите и те депозите даље пласирају у кредите. Начин на који ће ти кредити и други производи и услуге бити пласирани заправо треба да буде повезан са концептом зеленог банкарства. Уколико ће банкарски сектор сарадњи са државама подстицати инвестирање у пројекте који су еколошки ефикасни и дугорочно одрживи, прави концепт зеленог банкарства ће моћи у потпуности да заживи и да се примени. Тако да ће коначан циљ заправо бити да нови концепти „зеленог банкарства“ и „зелених финансија“ заправо постану „банкарство“ и „финансије“.

SUMMARY APPLYING THE CONCEPT OF „GREEN“ IN FINANCE AND BANKING

Green finances are positioned on the intersection of financial industry, economic development and environmental protection. This is natural direction which came out of the need that making profit is not the only goal, but to have a new goal which is positioned in the balance of nature, profit and people. As global trend, promoted by the most influential international organizations such as World Trade Organization, United Nations, G20 etc., green growth is selected as one of the main priorities. The paper focuses on the potentials of green finances, basic characteristics of green banking and the most important green financial products. The paper analyzes green banking products in retail banking, commercial and investment banking. Positive impact will be emphasized from the side of the the institutions that offer green products, because the demand of such products is in constant rise, and it will be shown from the side of the clients, because they get the products with lower expense. Motives for the development of these products will be explained, so as the benefits of using them. These products have positive impact on the environment and they lead to the improvement in the efficiency of fuel usage, clean energy etc.

Keywords: Green development, green finance and products, green bank products.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Bunčić, S., Filipović M., *The future of international financial business: Global regulatory framework*, African Journal of Business Management Vol. 5(8), 2011, pp.3297-3301.
2. Грачанац, А., *Глобално банкарство*, Универзитет Едуконс, Сремска Каменица, 2009., стр. 245.
3. Целетовић, М., Живковић, А., Бојовић, П., *Банкарски менаџмент*, Чигоја штампа, Београд, 2008., стр. 8-9.
4. Edi Setijawan, *Role of Bank Indonesia to support Green Investment*, German-Indonesian Chamber of Commerce and Industry, 2011.
5. *G20 Leaders Declaration – Promoting longer-term prosperity through inclusive green growth*, 2012.
6. *Global Green New Deal, Policy Brief*, United Nations Environment Programme, Март 2009.
7. *Green Economy: A Transformation to Address Multiple Crises*; An Inter-agency Statement of the United Nations System (www.wto.org)

8. Green Financial Products & Services: Current State of Play and Future Opportunities, CEO briefing, UNEP Finance Initiative, Март 2007.
9. Green Financial Products & Services, Current Trends and Future Opportunities in North America, A report of the North American Task Force (NATF) of the United Nations Environment Programme Finance Initiative, UNEP Finance Initiative, Innovative financing for sustainability, 2007.
10. Hee Jin Noh, *Financial Strategy to Accelerate Innovation for Green Growth*, Korea Capital Market Institute, 2010.
11. Ракић, С., Митић, П., *Green banking – Green financial products with special emphasis on retail banking products*, 2nd International Scientific Conference Climate Change, Economic Development, Environment and People Conference – CCEDEP 2012, Септембар 2012.
12. www.g20.org (Green Growth in the G-20's Agenda, 2012.)

RESUME

Green financial products and services are an emerging power in financial and banking sector. There was a couple of engines of green concept growth in the past few years. The most important ones were definitely environmental awareness, media coverage, public opinion, ecological legislation etc. Green finances incorporate new technologies, industries, financial products and services that take into account the environment, energy efficiency, reduction of pollutant emissions, recycling etc. For this reason we can find green finances in the intersection of financial industry, environment and economic growth. Majority of the international institutions and forums are extensively debating and taking actions to promote and implement green growth concept which has started to take shape in recent years. Green banking offers a new approach to the way we look at banks. We add a “natural” component to the standard banking operations and we get new kind of banking that is “green”. The most important segments of green financial products and services are retail banking, corporate/investment banking, asset management and insurance. When we talk about retail banking, the most important parts that need to be mentioned are green credit and debit cards, green car loans, green mortgages and green home equity loans. These products and services that are now used mostly in developed market economies have shown significant rise in supply and demand which has positive impact on the banking sector and their clients. The other very important segment of green banking is corporate/investment banking which consists mostly out of financing green projects, securitization of green loans and issuing green bonds, also creating financial derivatives based on weather conditions. The idea of green banking and green finance is based on a fact that “green”

concept needs to be incorporated in financial sector business strategies so that all of the given loans and other financial services and products are in line with “green” concept. That means that it is not enough just for the bank to save on paper or to introduce online banking. Banks need to implement “green” concept into their loan policies and in other products and services they offer, which is the only way to implement “green” banking into mainstream banking.

Овај рад је примљен **23.10.2012.** а на састанку редакције часописа
прихваћен за штампу **07.11.2012.** године.